

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРАВА ІМЕНІ**  
**КОРОЛЯ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО**  
**ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО**  
**НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**  
**ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ОСЕРЕДОК**  
**ВГО «АСОЦІАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА»**



**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ:  
ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІ, ІСТОРИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ**

***Матеріали***  
***Всеукраїнської науково-практичної конференції***  
***(6 березня 2014 року)***

***м. Івано-Франківськ – 2014***

УДК 340.13 (477)  
ББК 67.02 (4 УКР)

072

**Оргкомітет та редакційна колегія:**

**Луцький Іван Михайлович** – ректор Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, академік УАН, академік академії наук Вищої школи України, академік Міжнародної академії наук педагогічної освіти, доктор канонічного права, Відмінник освіти України, доктор юридичних наук, професор.

**Острогляд Олександр Васильович** – проректор з наукової роботи Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, заступник голови Івано-Франківського обласного осередку ВГО «Асоціація кримінального права», кандидат юридичних наук, доцент.

**Луцький Роман Петрович** – декан юридичного факультету Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, кандидат юридичних наук.

**072** Особливості формування законодавства України: філософсько-правові, історичні та прикладні аспекти [текст] : *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (6 березня 2014 року, м. Івано-Франківськ). – Івано-Франківськ: Івано-Франківський університет права імені Короля Данила Галицького, 2014. – 446с.

В збірнику опубліковано матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Особливості формування законодавства України: філософсько-правові, історичні та прикладні аспекти», яка відбулася 6 березня 2014 року на базі Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького.

Теоретичні положення та практичні рекомендації учасників конференції щодо удосконалення чинного законодавства України будуть цікавими для підготовки наступних наукових праць з означеної проблематики, а також при розробці законопроектів.

Для працівників судових і правоохоронних органів, науковців, викладачів, аспірантів та студентів вищих навчальних закладів.

6. Уголовное право Украины. Общая и Особенная части / Под ред. Е. Стрельцова. – Х.: Одиссей, 2002. – 672 с.
7. Бурда С. Юридичний аналіз покарання у виді конфіскації майна як додаткового покарання за КК України / С. Бурда. // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2012. – №1. – С. 260–268.
8. Собко Г. Конфіскація за кримінальним законодавством України. – Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спец. 12.00.08 / Ганна Миколаївна Собко. – К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького, 2008. – 20 с.
9. Кириць Б. Конфіскація майна: аргументи за збереження і за скасування цього виду покарання / Б. Кириць. // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2006. – Вип. 1. – С. 233-243.

**Медицький Ігор Богданович,**  
кандидат юридичних наук, доцент,  
доцент кафедри кримінального права  
Юридичного інституту  
Прикарпатського національного  
університету ім. В. Стефаника,  
м. Івано-Франківськ



## **ЗЛОЧИННІСТЬ У СИСТЕМІ ОВС ТА ЇЇ ЦІНА ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА**

Процес реформування системи органів МВС України у світлі досягнення європейських стандартів, задекларований владою, не приносить очікуваних результатів. Органи правопорядку продовжують залишатися у центрі активної критики суспільства через недостатню «прозорість» у їхній діяльності, відсутність громадського моніторингу у цьому напрямку, значну поширеність випадків вчинення працівниками правоохоронних органів злочинних діянь. Протиправна поведінка працівників міліції не тільки викликає негативний суспільний резонанс, але й підриває засади правової держави, перешкоджає побудові громадянського суспільства, реалізації принципу рівності всіх перед законом, заінтересованості населення у підтриманні правопорядку, мотивації поваги до закону.

У період з 1992 по 2010 роки в Україні було порушено більш ніж 9 626 кримінальних справ за фактами неправомірних дій співробітників

ОВС, за результатами розслідування яких судами було винесено обвинувальні вироки стосовно 4 999 осіб. До інших видів відповідальності за здійснення правопорушень не кримінального характеру у цей же період було притягнуто 33 612 працівників різних служб і підрозділів ОВС [2]. Грошовий еквівалент заподіяної колишніми працівниками ОВС шкоди за період з 2008 по 2011 роки становить приблизно 6 624 000 грн. [3].

Кримінологічне вивчення проблеми дає можливість виділити два першочергові «блоки» у якості структурних елементів злочинності працівників ОВС.

*Злочинність працівників ОВС у сфері службової діяльності.* Як свідчать статистичні дані, у структурі злочинності правоохоронців домінують службові злочини (приблизно 75%). У 2008 р. за вчинення посадових злочинів було засуджено 216 колишніх працівників (74% від загальної кількості), у 2009 році – 262 (77%), у 2010 році – 299 (73%), у 2011 році – 342 (75%). З них засуджено за зловживання владою – 15%, перевищення влади – 27%, службове підроблення – 15,5%, хабарництво – 40,3%, службову недбалість – 2,2% [3].

*Насильницька злочинність.* З 4 367 працівників ОВС України, засуджених протягом 1992-2007 років, частка працівників, які вчинили насильницькі злочини, становить 708 осіб. Тобто, насильницькі злочини становлять 16,2% усієї злочинності працівників ОВС. За даними відомчої статистики, працівників ОВС було засуджено за вчинення: 179 умисних вбивств, 209 випадків завдання тілесних ушкоджень, 49 згвалтувань, 78 розбійних нападів, 110 грабежів, 87 випадків хуліганських дій [1, с. 250-251]. За повідомленням директора Департаменту зв'язків з громадськістю МВС України Д. Андрєєва, МВС станом на 7 жовтня 2010 р. мало інформацію про 28 випадків смерті громадян у підрозділах ОВС з початку року [5, с. 19].

Аналіз кримінальних справ показав, що в структурі насильницької злочинності працівників ОВС переважають такі делікти, як умисне вбивство (22,9%) і тілесні ушкодження різного ступеня тяжкості (34%), становлячи понад 50% усіх насильницьких злочинів, вчинених працівниками ОВС. На думку О. М. Ігнатова, переважання серед насильницьких злочинів, вчинених працівниками ОВС, злочинів агресивної спрямованості над злочинами корисливої спрямованості вказує на відсутність економічної «основи» детермінації більшості насильницьких злочинів працівників ОВС [1, с. 252-253].

При цьому, найбільш пильну увагу спеціалістів привертає саме категорія катувань, оскільки вона є своєрідним індикатором дотримання правоохоронцями принципу верховенства права. Офіційна статистика МВС України констатує, що органами прокуратури у 2002-2009 рр. стосовно працівників ОВС було порушено лише 16 кримінальних справ за ст. 127 КК України. Проте, вивчення аналітично-довідкових матеріалів свідчить, що досить значне число незаконних дій працівників міліції, пов'язаних із застосуванням тортур та жорстокого поводження, стає штучно латентним через неадекватну їх кваліфікацію органами прокуратури. По-друге, існує стала судова практика, згідно якої дії працівників ОВС, пов'язані із незаконним застосуванням заходів фізичного впливу, побоїв та інших форм жорстокого поводження, переважно кваліфікуються лише за ст. 364 та ст. 365 КК України. Власне вибіркове вивчення кримінальних справ стосовно незаконних дій правоохоронців із застосуванням фізичного насильства показало, що судові органи щонайменше у 22,2% випадків «не помічають» при винесенні вироків ознаки складу злочину, передбаченого ст. 127 КК України [2].

Одним із перших ціну злочинів, вчинених працівниками міліції у сфері службової діяльності підсумував О. С. Новаков, який при розрахунку взяв за основу загальний розмір збитків, спричинених усім масивом зареєстрованих в Україні за 2001 р. злочинів, що склало суму у 786,3 млн. грн. З огляду на те, що питома вага службових злочинів співробітників ОВС складає близько 0,02-0,04% від загальної кількості деліктів, була отримана цифра у 314 тис. 520 грн., як приблизний показник щорічних збитків від даного різновиду злочинності. При цьому, зазначену суму з урахуванням рівня латентності О. С. Новаковим пропонувалося збільшити не менш, ніж у 10-12 разів, що призводило до суми 3,1-3,7 млн. грн. щорічно [4, с. 40].

О. А. Мартиненком запропоновано розрахунок, що базується на інформації, наведеній у судових матеріалах. Здійснений ним аналіз вироків судів стосовно 330 колишніх співробітників ОВС дав можливість дійти висновку, що практично у половині випадків (49,85%) потерпілим було спричинено лише матеріальні збитки, у 48% випадків збитки носили фізичний характер, а також у 7,2% випадків окремо виділена моральна шкода. Загальний розмір збитків за 2000-2003 роки склав суму у 751 721 грн., при цьому, у грошовому еквіваленті розміри різних видів збитків розподілилися наступним чином:

- моральні збитки – 355 300 грн. (48,9%);
- матеріальні збитки – 190 180 грн. (25,1%);
- фізичні збитки – 93 365 грн. (12,4);
- збитки, вид яких не вказаний – 118 246 грн. (15,6%) [3].

Наслідком домінування злочинів у сфері службової діяльності у загальній структурі злочинності працівників ОВС є відповідне переважання у структурі збитків саме нематеріальної шкоди, завданої інтересам служби. Зміст останньої виражений у найбільш поширених формулюваннях вироків судів: «... підрив авторитету правоохоронних органів», «...створення у сторонніх осіб уявлення про те, що службові особи правоохоронних органів не спроможні гідно та сумлінно виконувати свої обов'язки, що норми чинного законодавства не мають для них законної сили й можуть не виконуватися», «... дезорганізація нормальної роботи влади та управління, зокрема, правоохоронних органів, на яких покладено функції захисту гідності, прав і свобод громадян від протиправних посягань, дискредитує їх діяльність, підриває авторитет демократичних інститутів держави, і в такий спосіб негативно впливає на нормальний стан суспільства».

### **Список використаних джерел**

1. Ігнатов О. М. Структура насильницької злочинності працівників органів внутрішніх справ // Часопис Київського університету права. – 2009. – №1. – С. 250-254.
2. Мартиненко О. А. Злочини працівників ОВС України: аналіз сталих тенденцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://http://ukrprison.org.ua/expert/1286620207> – Заголовок з екрану.
3. Мартиненко О. А., Шарікова В. П. Злочинна шкода, яка вчиняється працівниками ОВС України при виконанні службових обов'язків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/.../cgiirbis\\_64.exe?](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/.../cgiirbis_64.exe?) – Заголовок з екрану.
4. Новаков О. С. Кримінологічна характеристика та профілактика злочинів, які вчиняються працівниками міліції у сфері службової діяльності: Дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2003. – 205 с.
5. Права людини в діяльності української міліції / За заг. ред. Мартиненко О. А., Захарова Є. Ю. – К.-Х.: Права людини, 2010. – 276 с.